

MUUSIKAÕPETUS

ÜLDALUSED

Muusikaõpetusel on tähtis osa õpilase tundemaailma rikastamisel ja tasakaalustatud isiksuse arendamisel, muusikakultuurilise aluse rajamisel ning tervikliku maailmapildi kujunemisel, sotsiaal-kultuuriliste hinnangukriteeriumide ja muusikalise maitse kujundamisel.

Muusikaõpetuse oluliseks üleandeks on rahvuslike kultuuritraditsioonide säilitamine ja edasikandmine. Selles on oluline koht koorilaulu ja pillimängu edendamisel ning kaasaja muusika tutvustamisel.

Muusikaõpetuse ülesanded on muusikahuvi äratamine ja muusikakogemuse rikastamine; aktiivse ja emotsionaalse muusikataju, muusikalise kirjaoskuse, muusika teadliku kuulamise oskuse, muusikalise kujutlusvõime, mälu, tähelepanu, rütmide ja koordinaatsiooni arendamine ning esitamisoskuse kujundamine. Muusikaõpetaja ülesanne on õpetada muusikat võimalikult mitmekesiselt vastu võtma, seda väärtustama ja ennast loovalt väljendama. Musitseerimises lähtutakse eakohasusest ja õpilaste muusikalise võimekusest.

Muusikaõpetuse põhitegevused on laulmine, pillimäng, muusika kuulamine, liikumine, muusikalise kirjaoskuse arendamine ja muusikaloo käsitlemine.

Muusikaõpetus üldhariduskoolis lähtub R. Pätsi ja H. Kaljuste didaktilis-metoodilistest printsiipidest, milles on ühendatud Z. Kodaly meetod ning C. Orffi muusikaõpetuse süsteem.

1.–3. klassis on muusikaõpetuse keskmes musitseerimisrõõmu tekitamine. Häälekujunduslikus töös on tähelepanu keskmes õigele hingamisele toetuv loomulik laulmine. Olulisel kohal on õpilaste muusikaliste võimete, muusika kuulamise oskuse ja loovuse arendamine.

4.–6. klassis on peatähelepanu suunatud õpilase motivatsiooni, huvitatuse ja hinnangulise suhtumise kujundamisele. Vokaalsete võimete arendamisel pööratakse tähelepanu hääle kõlavusele, ilmekusele ning hääle individuaalsetele omadustele (tämbel, diapasoon). Arendatakse mitmehäälsel laulmist, iseseisva musitseerimise oskust, loovust ja improvisatsioonivõimet. Õpilaste muusikalist maailmapilti avardatakse erinevate maade rahvalaulude, muusikapalade ja tantsude kaudu.

7.–9. klassis on musitseerimise aluseks eakohane laulurepertuaar ja pillimäng. Muusikalisi teadmisi ja oskusi rakendatakse musitseerimisel, muusikavormide ja žanrite tundmaõppimisel.

EESMÄRGID

Põhikooli muusikaõpetusega taotletakse, et õpilane:

- 1) tunneb rõõmu muusikast ning tunnetab, teadvustab ja arendab musitseerimise kaudu oma võimeid;
- 2) tunneb huvi muusika kui kunstiliigi vastu ning kujundab enda esteetilist maitset;
- 3) mõtleb ja tegutseb loovalt ning väljendab end loominguliselt muusikaliste tegevuste kaudu;
- 4) kasutab muusikalistes tegevustes omandatud muusikalise kirjaoskuse põhialuseid;
- 5) väärtustab muusikat ning muusikategevust inimese, kultuuri ja igapäevaelu rikastajana;
- 6) teab ja hoiab rahvuskultuuri traditsioone, osaleb selle edasikandmises ning mõistab ja austab erinevaid rahvuskultuure;
- 7) teadvustab ja väärtustab muusikateoste autorsust ning suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse.

Muusikaõpetus toetab õpilase individuaalse eripära kujunemist muusikalise eneseväljenduse kaudu. Muusikaõpetuses avatakse ja avardatakse võimalusi muusikaga tegelda ja muusikast rõõmu tunda ning toetatakse elukestva muusikaharrastuse teket. Eesti ja maailma muusikakultuuri tutvustamisega kujundatakse õpilaste muusikalist maitset ning sotsiaalkultuurilisi väärtushinnanguid.

Muusika õppeaine koostisosad on:

- 1) laulmine;
- 2) pillimäng;
- 3) muusikaline liikumine;
- 4) omalooming;
- 5) muusika kuulamine ja muusikalugu;
- 6) muusikaline kirjaoskus;

Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.

Muusika on aine, mille õpetuse osad on üksteisega mitmetähenduslikus ja tihedas seoses, seetõttu on neid keeruline eraldada. Õppeaine koostisosad kattuvad muusikaliste tegevustega. Musitseerimise all mõistetakse igasugust muusikalist eneseväljendust, nagu laulmist, pillimängu, liikumist ja omaloomingut. Muusika kuulamisega arendatakse kuulamisoskust, tähelepanu, analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Muusikaloos tutvustatakse erinevaid karaktereid, väljendusvahendeid, stiile, heliloojaid ja interpreete. Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse õppekavas sisalduva noodikirja lugemise oskust musitseerides. Õpilaste silmaringi ja muusikalise maitse kujundamiseks on vajalikud õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse. Õpilaste üldkultuurilised teadmised põhinevad teadlikkusel kohalikust, oma riigi ja Euroopa kultuuripärandist ning nende rollist maailmas. See hõlmab teadmisi peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist). Oluline on kontserdielu korraldamine oma koolis, et õpilastel tekiks muusika kuulamise harjumus ning ürituste korraldamise kogemus.

Muusika kaudu kujundatakse harmoonilist isiksust, puudutades nii keha, tundeid kui ka intellekti. Muusikaõpetusel on tasakaalustav ja toetav roll õpilase emotsionaalses arengus ning teiste õppeainete omandamises.

Musitseerides arendatakse õpilase isikupära, omandatakse oskused ja teadmised üksi ja koos musitseerimiseks ning loominguks eneseväljenduseks. Rühmas ja üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, üksteise kuulamise oskust, ühtekuuluvustunnet, sallivust, paindlikkust ja emotsionaalset kompetentsust ning juhitakse õpilase enesehinnangut ja õpimotivatsiooni.

Kõige selle parimad väljundid on **ühislaulmine ja koorilaul**, kus arendatakse sotsiaalseid oskusi ja võimeid ning kujundatakse isamaa-armastust. Lähtudes Eesti muusikatradsioonidest ja toetades elukestva muusikaharrastuse teket, on soovitatav planeerida tunniplaani ka koorilaulutunnid.

Muusika ainekava koostades on lähtutud järgmistest põhimõtetest:

- 1) teadvustada ja tähtsustada ühislaulmise kui rahvusliku kultuuritraditsiooni olulist rolli;
- 2) rõhutada musitseerimise osatähtsust;
- 3) julgustada ja toetada loominguks eneseväljendust;
- 4) teadvustada ja süvendada õpilase isiklikku suhet muusikaga;

- 5) rõhutada muusika osa tasakaalustatud isiksuse eetilise-esteetiliste väärtushinnangute kujundamisel, tunde- ja mõttemaailma arendamisel.

Õpetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhata ja huvitegevustega tegelda;
- 3) võimaldatakse õppida individuaalselt ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, arvestades sealjuures õpilaste individuaalsust;
- 5) rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: õppekäigud kontsertidele, teatritesse, muuseumidesse, stuudiosse, muusikakoolidesse, looduskeskkonda, näitustele, raamatukogudesse jne;
- 7) kasutatakse mitmekesist ja tänapäevast õppemetoodikat;
- 8) planeeritakse tunniplaani osana koorilaulutunnid, mida arvestatakse;
- 9) leitakse tunnivälise muusikaalase tegevuse võimalusi (solistid, ansamblid, orkestrid jm).

I kooliastme õpetegevused on

- 1) ühehäälnelaulmine ja osalemine koolikooris;
- 2) meloodia laulmine käemärkide, astmetrepi ja noodipildi ning relatiivsete helikõrguste (astmete) järgi;
- 3) mänguuskuse omandamine keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
- 4) kuulatud muusikapalade iseloomustamine muusika oskussõnavara kasutades;
- 5) muusikapala meeleolu väljendamine liikumise kaudu;
- 6) esinemisjulguse ja -uskuse arendamine;
- 7) muusika väljendusvahendite katsetamine erinevaid karaktereid kujutades

I kooliastmes on kesksel kohal laulmine ja pillimäng. **Lauldakse** nii ühehäälselt *a cappella* kui ka saatega. Selles vanuseastmes rajatakse alus muusikatradsioonide säilitamisele ja edasikandmisele, mille üks väljund on kõigi õpilaste osalemine koolikooride tegevuses, et saada esmane koorilaulukogemus. **Pillimängus** omandatakse erinevate rütmi- (sh kehapilli) ja plaatpillide ning 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtted. Pillimängu rakendatakse valdavalt laulude kaasmänguna. Olulisel kohal on muusikaline **liikumine**: rahvatantsud ja laulumängud ning muusikapala karakteri väljendamine liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse kaasmängude, rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide, teksti loomise, st **omaloomingu** kaudu. **Muusika kuulamisega** õpitakse tundma muusika karaktereid ja meeleolu ning iseloomustama kuulatud muusikapalu. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste esinemisuskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saavutada õpilaste mitmekülgset kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, võimaldatakse õpilastel käia kontsertidel ja teatrietendustel nii koolis kui ka väljaspool kooli. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

II kooliastme õppetegevused on

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine laulmisel;
- 2) kahe- või kolmehäälnelise laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine laulude õppimisel;
- 4) pillimänguuskuste arendamine ja rakendamine erinevates pillikoosseisudes;
- 5) kuulatud muusikapalade iseloomustamine, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) eri rahvaste tantsude karakteri väljendamine liikumises;
- 7) muusika väljendusvahendite kasutamine erinevates muusikalistes tegevustes;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;

II kooliastme õpilasele omast teadmishimu ning aktiivsust rakendatakse kõigis muusikalistes tegevustes. Selles eas tähtsustub töö õpilaste individuaalsete muusikaliste võimete arendamisel ning rakendamisel erinevates muusikalistes tegevustes. Olulised tegevused on selleski kooliastmes **laulmine** ja **pillimäng**. Klassitunnis lauldakse *a cappella* ja saatega ühe- ja kahehäälselt, koolikooris kahe- ja kolmehäälselt. Süvendatakse pillimänguuskusi erinevates pillikoosseisudes ning omandatakse 6-keelse väikekandle või plokkflöödi lihtsamad mänguvõtted. **Liikumistegevuse** põhirõhk on eesti rahvatantsudel ning teiste rahvaste muusika karakteri väljendamisel liikumise kaudu. Muusikalist mõtlemist ja loovust arendatakse **muusikalise omaloomingu** kaudu. **Muusikat kuulates** arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust. Tähtsustub muusika oskussõnade kasutamine muusikapalasises analüüsis ning oma arvamuse põhjendamine vestlustes. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Õpilaste eneseväljendusoskust arendatakse nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm). Et saada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

III kooliastme õppetegevused on

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine lauldes;
- 2) kahe- või kolmehäälnelise laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguuskuse rakendamine üksi ja koos musitseerides;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeoleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

III kooliastmes on tähelepanu keskmises iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis **lauldakse** nii ühe- kui ka mitmehäälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Süvendatakse **pillimänguuskusi** ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise

kitarri akordmänguvõtted. Kuna selles vanuseastmes on suur huvi pop- ja rokkmuusika vastu, tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Laulmine ja pillimäng pakuvad **muusikalise omaloomingu** ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatööna. **Muusikat kuulates** tähtsustub kuulnud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärast esinemisostkust. Et omandada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma ja austama üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

III kooliastme õppetegevused on

- 1) ühe- ja kahehäälsuse rakendamine lauldes;
- 2) kahe- või kolmehäälne laulmine koolikooris;
- 3) relatiivsete helikõrguste (astmete) kasutamine, lauldes noodist lihtsamaid meloodiaid;
- 4) pillimänguoskuse rakendamine üksi ja koos musitseerides;
- 5) isiklike, põhjendatud seisukohtade avaldamine muusika kuulamisel, tuginedes muusika väljendusvahenditele ja oskussõnavarale;
- 6) muusika meeleolu, stiili ja vormi väljendamine liikumise kaudu lähtuvalt kujutlusvõimest;
- 7) loominguliste ideede teostamiseks sobivate muusika väljendusvahendite leidmine ja kasutamine;
- 8) esinemisvõimaluste pakkumine ning loomingulise eneseväljenduse toetamine;
- 9) teatris, kontserdil ja muuseumis käimine ning õppekäigud (helistuudiod, raamatukogud, muusikakoolid, muusikakõrgkoolid jne).

III kooliastmes on tähelepanu keskmes iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ning õpilaste muusikaliste võimete edasiarendamine ja rakendamine muusikalistes tegevustes, kasutades erinevaid õppevorme ning -meetodeid. Klassitunnis **lauldakse** nii ühe- kui ka mitmehäälselt, koolikooris kahe- või kolmehäälselt. Süvendatakse **pillimänguoskusi** ning avardatakse musitseerimisvõimalusi erinevates pillikoosseisudes, omandatakse akustilise kitarri akordmänguvõtted. Kuna selles vanuseastmes on suur huvi pop- ja rokkmuusika vastu, tuleks leida koolis ansamblimängu harrastamise võimalusi. Laulmine ja pillimäng pakuvad **muusikalise omaloomingu** ning loominguliste ideede elluviimise võimalusi nii üksi kui ka rühmatööna. **Muusikat kuulates** tähtsustub kuulnud muusika põhjal oma arvamuse kujundamine ning selle argumenteeritud põhjendamine nii suuliselt kui ka kirjalikult, toetudes muusika oskussõnavarale. Kõigis muusikalistes tegevustes rakendatakse õpitud teadmisi ja oskusi, s.o **muusikalist kirjaoskust**, mida omandatakse muusikaliste tegevuste kaudu. Nii muusikatunnis kui ka klassi- ja koolivälises tegevuses (koorid, solistid, erinevad pillikoosseisud jm) toetatakse õpilaste isikupärast esinemisostkust. Et omandada kuulamiskogemust, kujundada kontserdikultuuri ning avardada silmaringi, käiakse kontsertidel ja muusikaetendustel ning osaletakse erinevatel õppekäikudel. Enese ja kaaslaste hindamise kaudu õpitakse tundma ja austama üksteise võimeid, oskusi ning eripära.

Hindamine

Hindamisel lähtutakse ainevaldkonnas taotletavatest pädevustest, mille keskmes on:

- 1) õpilaste muusikaliste võimete areng;
- 2) teadmiste ja oskuste rakendamine musitseerimisel;
- 3) isikupärane lähenemine loovülesannete lahendamisel.

Hindamisel väärtustakse õpilaste teoreetilisi teadmisi, püüdlikkust ja osalemist õppeprotsessis ning pingutust tulemuste elluviimisel. Hindamisel on oluline tunnustada lahenduste erinevusi ja väärtustada õpilaste isikupära.

Õpitulemuste hindamise vormid peavad olema mitmekesised, õpilaste arengut motiveerivad ja vastavuses nende õpitulemustega. Õpitulemusi hinnatakse numbriliste hinnetega ning sõnaliste hinnangute abil. Numbrilisele hindamisele lisandub suuline tagasiside. Nii sõnaliste hinnangute kui ka numbrilise hindamise puhul peavad õpilased teadma, mida ja millal hinnatakse ning mis on hindamise kriteeriumid. Õpetajapoolsed suulised sõnalised hinnangud ning numbrilised hinded peavad motiveerima õpilaste arengut..

Hindamisel kasutatakse kujundavat ja kokkuvõtvat hindamist, lähtudes püstitatud õppeülesandest ning kehtiva õppekava sisust ja eesmärkidest.

Kirjalikke ülesandeid hinnates arvestatakse eelkõige töö sisu, kuid parandatakse ka õigekirjavead.

Muusika õpetamisel hinnatakse õpilaste teadmiste ja oskuste rakendamist, arvestades ainekavas taotletavaid õpitulemusi ning õppe- ja kasvatuseesmärke muusikaliste osaoskuste lõikes alljärgnevalt:

- 1) laulmine – aktiivne osavõtt ühislaulmisest, õpitulemustes nimetatud ühislauluvara omandamine;
- 2) pillimäng – musitseerimine kaasmängudes rühmas ja/või üksi;
- 3) omalooming – lihtsa kaasmängu, ostinato või liikumise loomine, ideede väljapakkumine ning teostamine, loominguilisus;
- 4) muusika kuulamine ja muusikalugu, õppekäigud – muusika üle arutlemine, muusikateoste analüüsimine ning oma seisukohtade põhjendamine, osalemine kirjalikes ja suulistes aruteludes;
- 5) tunnist osavõtu aktiivsus – aktiivne osalemine tunni eri osades;
- 6) tunniväline muusikaline tegevus – osalemine koolikooris, orkestris, ansamblis, esinemine kooliüritustel, kooli esindamine konkurssidel/võistlustel, sh muusikaolümpiaadil (neid punkte arvestatakse õppetegevuse osana koondhindamisel).

Füüsiline õpikeskkond

Muusikatunnid toimuvad spetsiaalselt sisustatud klassiruumis – muusikaklassis, kus on internetiühendusega arvuti + helikaart, projektor ja ekraan; noodistusprogramm ning MIDI-salvestusprogramm. Muusikaklassi sobib inventar, mis võimaldab luua erinevaid töörühmi ja liikumiseks vajalikke pindu. Tunde võib pidada ka aulas või mõnes muus liikumist võimaldavas ruumis.

Muusikaklassis peavad muusikainstrumendid olema paigutatud nii, et neid oleks käepärane kasutada, ning pillidel peavad olema kindlad hoidmise kohad.

Instrumentarium: digitaalklaver, klaveritool, süntesaator, 6-keelsed väikekanded või plokkflöödid, akustilised kitarrid, plokkflöötide komplekt (sopran, alt, tenor, bass).

Orffi instrumentarium:

- 1) plaatpillid: sopran-, altkellamäng; sopran-, alt-, basssülofon; sopran-, altmetallofon; kromaatileine kõlaplaatide koplekt, pehmed ja kõvad nuiad;
- 2) rütmipillid: võrutrummid, džembed, bongod, tamburiin, marakaad, kõlapulgad, trianglid, agogo, kõlakarp/kõlatoru, kastanjetid, guiro, kuljused.

Muud vahendid:

- 1) muusikakeskus HIFI;
- 2) noodijoonestikuga tahvel, noodipuldid, rändnoot, astmetabel, klaviatuuritabel;
- 3) fonoteek (CDd, DVDd, VHSid).

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 1. – 3. KLASSILE

EESMÄRGID

Muusikaõpetuse õpetamise eesmärk on, et õpilane:

- arendab loovust ja improvisatsioonivõimet laulmise, rütmilise tegevuse ja pillimängu kaudu
- musitseerib aktiivselt
- omandab muusikalise kirjaoskuse põhialused
- arendab muusikalist mõtlemist ja eneseväljendusoskust
- arendab vokaalseid võimeid
- arendab muusikalist analüüsivõimet, muusikaliste väljendusvahendite
- kasutamisoskust praktilises musitseerimises ja muusika kuulamisel
- oskab anda hinnangut muusikale ning põhjendada oma muusikalisi eelistusi
- muusikalist sõnavara kasutades.

ÕPPETEGEVUS

Algõpetuse põhieesmärgiks on aktiivse musitseerimise kaudu muusika vastu huvi äratamine. Muusikatund peab kujunema oodatud sündmuseks, mis pakub õpilastele positiivseid elamusi. Selles eas on oluline õpetaja positiivne suuline hinnang õpilase muusikalistele tegevustele. Hindamine muusikaõpetuses peab kajastama ja toetama iga õpilase individuaalsete muusikaliste võimete arengut.

Oluline koht meie muusikatraditsioonide säilitamisel ja edasiviimisel on koorilaulul ning pillimängul. Sellele pannakse alus 1.–3. klassis, kus moodustatakse mudilaskoor. Poistele luuakse võimalus laulda mudilas- või poistekooris. Vastavalt võimalustele tegeldakse vokaal- ja instrumentaalansamblite ning solistidega.

Laulmisel on tähelepanu a capella ühislaulmisel. Lisaks ühehäälele laulmisele lauldakse ka kaanoneid.

Pillimängus tutvutakse erinevate rütmi- (k.a kehapill) ja meloodiapillidega. Muusikahuvi süvendatakse rütmilise liikumise (liikumismängud, mängulaulud, lihtsad tantsud) kaudu.

Rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide abil arendatakse muusikalist mõtlemist ja loovust.

Muusikalise kirjaoskuse põhialused omandatakse muusikalise tegevuse kaudu.

Muusika kuulamisega kujundatakse muusikalist maitset; muusikaliste kujundite kaudu õpetatakse tunnetama ja mõistma ümbritsevat maailma, elavalt sekkuma muusika loomisse ja positiivselt suhtuma muusikakultuuri.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 1. KLASSILE

Tundide maht on 70 ainetundi aastas.

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

Vaba ja loomulik hingamine laulmisel

Õige kehahoid

Selge diktsioon

Kõlaline puhtus ja emotsionaalsus ühehäälsel laulmisel

Laulmine koos ja üksikult ning eeslaulja ja koori rakendamine

Laulude esitamine liikumise ja kujundlike liigutustega

Eakohaste lastelaulude, eesti ja teiste rahvaste rahvalaulude ja laulumängude laulmine

Laulab loomuliku häälega üksinda ja koos teistega klassis ning ühe- ja/või kahehäälses koolikooris; mõistab laulupeo tähendust

Laulab eesti rahvalaule (sh regilaule) ning peast oma kooliastme ühisaule

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

Meetrum

Pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhuta helid

2 – osaline taktimõõt ja selle viipamine

Laulurütmi, rütmiharjutuste ja kaasmängude mängimine kuulmise ja noodi järgi

Mõisted – takt, taktimõõt, taktijoon ja lõpujoon

Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);

RÜTM:

Pikk ja lühike heli muusikas

Kõnerütmile toetuv töö ettevalmistusena kindlate helivältuste tundmaõppimiseks

Rütmisõnad - samm, jooksen, seis, paus

Rütmisilbid – TA, TI-TI, TA-A

Rütmiline liikumine muusika järgi

Õpitud rütmivormidest koosnevate laulurütmi, rütmiharjutuste, laulu rütmisaate, rütmii improvisatsioonide jne. koputamine, plaksutamine, mängimine rütmipillidel ja kehapiiril

MELOODIA

Kõrged ja madalad helid, nende võrdlemine kuulmise järgi ning kujutamine visuaalselt

Meloodia liikumise suundade jälgimine ja iseloomustamine laulmisel ja muusika kuulamisel

Heliastmete SO, MI ja RA tundmaõppimine kuulmise ja noodi järgi

Käemärkide kasutamine heliastmete laulmisel

PILLIMÄNG

Rakendab pillimängu kaasmängudes;

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus)

Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;

Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises); tunnetab ning

Väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;

Tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

OMALOOMING

Väärtustab enese ja teiste loomingut

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus

loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;

loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;

kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks

MUUSIKA KUULAMINE:

On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);

Kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;

Väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;

Seostab muusikapala selle autoritega.

Eristab kuuldelt laulu ja pillimuusikat;

Laulude ja instrumentaalsete karakterpalade kuulamine

Muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldamine

Muusikaliste väljendusvahendite jälgimine – tempo, tämber

Õpitulemused

- Laulab vaba ja kõlava tooniga.
- Tunneb õpitud rütmivorme ja nende vastavaid rütmisõnu ja rütmisilpe.
- Eristab kõrgeid ja madalaid helisid.
- Oskab iseloomustada meloodia liikumise suunda.
- Tunneb astmeid SO, MI, RA ja nende käemärke.
- Oskab kirjeldada muusikateose meeleolu ja joonistada muusikat kuulates.
- Oskab laulda järgmisi laule: Mu koduke (A. Kiiss), Põdra maja (prantsuse rahvalaul), Kelgusõit (ukraina rahvaviis), Kevadel (eesti rahvaviis), Emakesele (M. Härma), Rongisõit (G. Ernesaks), laulumängud.
- Ühislaulud: Eesti hümn (Fr. Pacius); Mu koduke (A. Kiiss); Lapsed, tuppa; Tiliseb, tiliseb, aisakell (L. Wirkhaus); Kevadel (Juba linnukesed); Teele, teele, kurekesed; Kevadpidu;

Kasutatav õppekirjandus ja -vahendid

M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpetus I klassile

M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpetuse töövihik I klassile

Muusikainstrumentid - klaver, süntesaator, kellamäng, rütmipillid-triangel, kõlakarp, kõlapulgad, marakad

Näitvahendid : klaviatuur, rütmitabelid

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulasmiseks

Tehnilised vahendid – laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, magnetahvel, rändnoot

Plokkflöödid, 6-keelsed väikekanded.

Ainetevaheline lõiming

Inimeseõpetus – perekond, inimestevahelised suhted, sünnimaa.

Loodusõpetus – laulud, liikumismängud, kuulamispalad, mis on seotud aastaegade, laulud lilledest, loomadest, lindudest, ilmastikunähtustest jne.;

liikumisõpetus – matkivad liigutused, laulumängud, tantsud, koordineerimisüritused.

Emakeel - kõneoskus, eneseväljendus, sõnavara laiendamine.

Võõrkeeled - võõrkeelesed laulud ja laulumängud (inglise, saksa, vene)

Matemaatika - heliväljendused, taktimõõdud

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 2. KLASSILE

Tundide maht on 70 ainetundi aastas.

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

1. klassis alustatud töö jätkamine

Muusikalise fraasi kujundamine

Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;

Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;

Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

Laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;

Laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;

Laulab peast kooliastme ühislaule: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke“ (A. Kiiss),

„Tiliseb, tiliseb aisakell“ (L. Wirkhaus); lastelaule „Lapsed, tuppa“, „Teele, teele,

kurekesed“, „Kevadel“ (Juba linnukesed ...), „Kevadpidu“ (Elagu kõik ....).

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

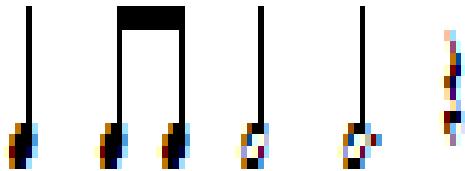
Meetrum

Kordamine – takt, taktimõõt, taktijoon, lõpujoon

Kahe – ja kolmeosaline taktimõõt ja selle viipamine

Kaasmängude mängimine 2 – ja 3 – osalises taktimõõdus

noodiväljendused, paus, rütmifiguurid:

RÜTM:

Kordamine – rütmisõnad, rütmisilbid

Rütmisaated, rütmimprovisatsioonid õpitud rütmivormidest

Harjutused “kehapillil”

Rütmiline liikumine muusika järgi

MELOODIA:

JO – võti ja selle asukoht noodijoonestikul

Heliastmete SO, MI, RA, JO, LE tundmaõppimine kuulmise ja noodi järgi

Käemärkide kasutamine heliastmete laulmisel

Mõistete diminuendo ja crescendo tundmine ja kasutamine praktilises muusitseerimises

Mõisted – helilooja, luuletaja, orkester, dirigent

Muusika kuulamine:

Laulude ja instrumentaalpalade kuulamine

Muusikapala iseloomustamine

Muusikaliste väljendusvahendite jälgimine – dünaamika, taktimõõt

PILLIMÄNG

Rakendab pillimängu kaasmängudes;

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (pillimängus)

Kasutab keha-, rütmi- ja plaadpille lihtsamates kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;

Väljendab pillimängus muusika sisu ja meeleolu.

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);

Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;

Tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

OMALOOMING

Väärtustab teiste ja enese loomingut

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus);

Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaadpillidel;

Kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;

Loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;

Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

MUUSIKA KUULAMINE

Kirjeldab suunavate küsimuste järgi ning omandatud muusika oskussõnadega kuulatavat muusikat;

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (muusika kuulamisel);

Väärtustab teiste ja enese muusikat.

On tutvunud karakterpalu kuulates muusika väljendusvahenditega (meloodia, rütm, tempo, tämber, dünaamika ja muusikapala ülesehitus);

Kirjeldab ning iseloomustab kuulatava muusikapala meeleolu ja karakterit, kasutades õpitud oskussõnavara;

Väljendab muusika meeleolu ja karaktereid kunstiliste vahenditega;

Seostab muusikapala selle autoritega.

On tutvunud kuuldeliselt ja visuaalselt eesti rahvalaulu ja rahvapillidega (kannel, Hiiu kannel, lõõtspill, torupill, sarvepill, vilepill);

Õpitulemused

2. klassi lõpetaja:

- laulab vaba, kõlava tooniga ja ilmekalt;
- tunneb õpitud rütmivorme ja nende vastavaid rütmisilpe;
- teab JO – võtme tähendust;

- tunneb astmeid SO, MI, RA, JO, LE ja nende käemärke;
- tunneb 2 – ja 3 – osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi;
- oskab kasutada taktijoont, lõpumärki;
- oskab kirjeldada muusikateose meeleolu ja karakterit;
- oskab laulda järgmisi laule: Mutionu pidu (eesti rahvaviis), Meie kiisul kriimud silmad (eesti mänguviis), Kaks Otti (A. Oit), Läbi lume sahiseva (J. Aavik), Lapsed, tuppa (lastelaul), Laul sai otsa (eesti rahvaviis), Kallis koht (eesti rahvaviis).

Kasutatav õppekirjandus ja -vahendid

M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpetus II klassile

M. Pullerits, L. Urbel Muusikaõpetuse töövihik II klassile

Muusikainstrumentid - klaver, süntesaator, kellamäng, rütmipillid-triangel, kõlapulgad, kõlakarp

Näitvahendid: klaviatuur, rütmitabelid

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks

Tehnilised vahendid - laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, magnettahvel, rändnoot

Plokkflöödid, 6-keelsed väikekandled

Ainetevaheline lõiming

inimiseõpetus – perekond, inimestevahelised suhted, sünnimaa.

Loodusõpetus – laulud, liikumismängud, kuulamispalad, mis on seotud aastaegadeaga; laulud lilledest, loomadest, lindudest, ilmastikunähtustest jne.

Liikumiseõpetus – matkivad liigutused, laulumängud, tantsud, koordinatsiooniharjutused.

Emakeel - kõneoskus, eneseväljendus, sõnavara laiendamine.

Võõrkeeled - võõrkeelesed laulud ja laulumängud (inglise, saksa, vene)

Matemaatika - helivältsed, taktimõõdud.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 3. KLASSILE

Tundide maht on 70 ainetundi aastas.

Õppesisu

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

Muusikalisele fraasile toetuv vaba ja loomulik hingamine laulmisel

Õige kehahoid, selge diktsioon, ilmekus

Kõlaline puhtus ja emotsionaalsus ühehäälsel laulmisel

Laulmine koos ja üksikult ning eeslaulja ja koori rakendamine

Lastelaulude, eesti ja teiste rahvaste rahvalaulude ja laulumängude ning kaanonite laulmine

Laulab loomuliku kehahoiu ja hingamise, vaba toonitekitamise ja selge diktsiooniga ning emotsionaalselt üksi ja rühmas;

Mõistab ja väljendab lauldes muusika sisu ning meeleolu;

Laulab eakohaseid laste-, mängu- ja mudellaule, kaanoneid ning teiste rahvaste laule;

Laulab eesti rahvalaule ja regilaule seoses kalendritähtpäevadega;

Laulab erineva karakteri, helilaadi, taktimõõdu ning tempoga laule õpetaja valikul;

Laulab peast kooliastme ühislause: „Eesti hümn“ (F. Pacius), „Mu koduke" (A. Kiiss), „Tiliseb, tiliseb aisakell" (L. Wirkhaus); lastelaulud „Lapsed, tuppa", „Teele, teele, kurekesed", „Kevadel" (Juba linnukesed ...), „Kevadpidu" (Elagu kõik ....).

Õpib tundma astmeid SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI ja tajuma astmemudeleid (SO-MI, SO-RA, SO-MI-RA jne.) kuulmise, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi

PILLIMÄNG

On omandanud 6-keelse väikekandle või plokkflöödi esmased mänguvõtted ning kasutab neid musitseerides;

Seoses pillimänguga õpitakse tundma viiulivõtit, tähtnimesid ja nende asukohta noodijoonestikul;

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (liikumises);

Tunnetab ning väljendab muusika sisu, meeleolu ja ülesehitust liikumise kaudu;

Tantsib eesti laulu- ja ringmänge.

OMALOOMING

Väärtustab teiste ja enese loomingut

Kasutab muusikalisi teadmisi kõigis muusikalistes tegevustes (omaloomingus);

Loob lihtsaid rütmilisi kaasmänge keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Kasutab lihtsates kaasmängudes astmemudeleid;

Loob lihtsamaid tekste: liisusalme, regivärsse, laulusõnu jne;

Kasutab loovliikumist muusika meeleolu väljendamiseks.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

Meetrum

Pulsi tunnetamine, rõhulised ja rõhuta helid

Kahe – ja kolmeosaline taktimõõt ja selle viipamine

Laulurütmi, rütmiharjutuste ja kaasmängude mängimine kuulmise ja noodi järgi 2 – ja 3 – osalises taktimõõdus.

Taktijoone, lõpujoone ja kordamismärgi kasutamine

Ritenuto tähenduse mõistmine ja kasutamine

Tajub ja õpib laulma astmemudeleid erinevates kõrguspositsioonides

Astmetel SO, MI, RA, LE, JO, RA₁, SO₁, JO¹, NA, DI põhinevad mudelid;

JO- ja RA- astmerida (duur ja moll) seoses lauludega

Mõistab allolevate oskussõnade tähendust ja kasutab neid praktikas:

- a) meetrum, takt, taktimõõt, taktijoon, kordamismärk, kahekordne taktijoon, noodijoonestik, noodipea, noodivars, astmerida, astmetrepp, punkt noodivältuse pikendajana;
- b) koorijuht, koor, ansambel, solist, eeslaulja, rahvalaul, rahvapill, rahvatants, dirigent, orkester, helilooja, sõnade autor;
- c) muusikapala, salm, refrään, kaanon, marss, polka, valss, *ostinato*, kaasmäng, eelmäng, vahemäng;
- d) rütm, meloodia, tempo, kõlavärv, vaikselt, valjult, *piano*, *forte*, fermaat;
- e) laulurepertuaariga tutvustatakse märke *latern*, *segno*, *volt*.

RÜTM

TI-RI-TI-RI ja TAI-RI rütm

Rütmivormide tundmaõppimine neljandik-taktimõõdus

Õpitud rütmivormidest koosnevate laulurütmi, rütmiharjutuste, laulu rütmisaate, rütmiimprovisatsioonide jne. koputamine, plaksutamine, mängimine rütmipillidel ja “kehapillil”

Kõnerütm ja selle analüüs

Teksti rütmistamine

MELOODIA

Astmerida JO, LE, MI, NA, SO, RA, DI, JO´

JO-võtme kasutamine praktilises musitseerimises

Õpitud heliastmete ja rütmivormide kasutamine kirjalike ja suuliste ülesannete lahendamisel ning rütmilis-meloodiliste improvisatsioonide loomisel ja esitamisel

Mõistete piano(p), forte(f), crescendo(cresc), diminuendo(dim) tundmine ja kasutamine praktilises musitseerimises

Mõistete solist, ansambel, koor, koorijuht, orkester, dirigent tundmaõppimine

JO – ja RA – astmerida

MUUSIKA KUULAMINE:

Muusikapala meeleolu ja karakteri kirjeldamine muusikalisi väljendusvahendeid meloodia, rütm, tempo, dünaamika ja tämber kasutades

Mõistete keel- löök- puhk- ja klahvpillid tutvustamine

Muusikazanrite marss, polka, valss tundmaõppimine

Eristab kuuldeliselt marssi, valssi ja polkat.

Mõistete vokaal – ja instrumentaalmuusika tutvustamine.

Heliloojate A. Pärt, G. Ernesaks, M. Härma, W. A. Mozart tutvustamine.

Õpitulemused

3. klassi lõpetaja:

- laulab vaba ja loomuliku hingamise, õige kehahoiu, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- laulab koos ning ka üksikult eeslaulja või solistina;
- tunneb 2- ja 3- osalist taktimõõtu kuulmise ja noodi järgi;
- oskab kasutada taktijoont, lõpujoont, kordusmärki;
- tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme, kasutab õpitud rütme laulude õppimisel, rütmiülesannete lahendamisel ning rütmiimprovisatsioonide loomisel;
- teab JO-võtme tähendust ning suudab laulda harjutusi JO-võtme erinevates asetustes noodijoonestikul rändnoodi järgi, käemärkide ja rütmiseeritud astmete järgi;
- oskab kasutada dünaamika ja agoogikamärke p, f, cresc, dim, rit musitseerimises;
- oskab kasutada mõisteid luuletaja, helilooja, solist, ansambel, koor, orkester, dirigent, koorijuht;
- oskab kirjeldada muusikateose meeleolu ja karakterit muusikalisi väljendusvahendeid meloodia, rütm, tempo, dünaamika, ja tämber kasutades;
- eristab vokaal- ja instrumentaalmuusikat ning muusikat keel-, puhk-, löök-, ja klahvpillide esituses;
- teab heliloojaid: G. Ernesaks, M. Härma, A. Pärt ja W. A. Mozar;
- eristab muusikazanre marss, polka, valss ning oskab neid iseloomustada;
- oskab laulda järgmisi laule: Mu isamaa, mu õnn ja rõõm (Fr. Pacius), Tiliseb, tiliseb aisakell (L. Wirkhaus), Teele, teele kurekesed (eesti rahvaviis), Emakesele (M. Härma), Kevadpidu (lastelaul), Mu isamaa armas (rahvalik laul).

Kasutatav õppekirjandus ja -vahendid

M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpetus III klassile

M. Pullerits, L. Urbel. Muusikaõpetuse töövihik III klassile
Muusikainstrumentid - klaver, süntesaator, rütmipillid-triangel, metallofon, kõlakarp, kõlapulgad
Näitvahendid : klaviatuur, rütmitabelid
Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks
Tehnilised vahendid - laserplaadimängija
Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid
Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot
Plokkflöödid, 6-keelsed väikekanded.

Ainetevaheline lõiming

Inimeseõpetus – perekond, inimestevahelised suhted, sünnimaa.
Loodusõpetus – laulud, liikumismängud, kuulamispalad, mis on seotud aastaegadeaga; laulud lilledest, loomadest, lindudest, ilmastikunähtustest jms.
Emakeel - kõneoskus, eneseväljendus, sõnavara laiendamine.
Võõrkeeled - võõrkeelsed laulud ja laulumängud (inglise, saksa, vene)
Matemaatika - helivältsed, taktimõõdud

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 4.-6. KLASSILE

EESMÄRGID

Muusikaõpetuse õpetamise eesmärk on, et õpilane:

- arendab loovust ja improvisatsioonivõimet laulmise, rütmilise tegevuse ja pillimängu kaudu.
- musitseerib aktiivselt.
- omandab muusikalise kirjaoskuse.
- Oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasti
- arendab muusikalist mõtlemist ja eneseväljendusoskust.
- arendab muusikalist analüüsivõimet, muusikaliste väljendusvahendite kasutamisoskust praktilises musitseerimises ja muusika kuulamisel.
- oskab anda hinnangut muusikale ning põhjendada oma muusikalisi eelistusi muusikalist sõnavara kasutades.

ÕPPETEGEVUS

Selles vanuseastmes on põhieesmärgiks eale iseloomuliku erilise aktiivsuse suunamine muusikalisse tegevusse. Individuaalsete õpiülesannete lahendamise kõrval on otstarbekas kasutada ka rühmatööd. Hinnatakse õpilase muusikalise tegevuse aktiivsust, muusikalisi teadmisi ja oskusi ning laulmist. Õpilastele, kelle laululised võimed on tagasihoidlikud, antakse võimetekohaseid ülesandeid, mida ka hinnatakse.

Selle vanuseastme õpilased kaasatakse lastekoori, poisid – poistekoori. Jätkatakse tööd vokaal- ja instrumentaalansamblitega, solistide ja võimaluse korral orkestritega.

Laulmisel jätkatakse tööd õpilase hääle igakülgse arendamisega. Tegeldakse võimetekohase kahehäälse laulmisega. Süvendatakse pillimänguoskust. Liikumistegevuse põhirõhk asetatakse ringmängudele ja tantsudele. Improvisatsiooni kaudu arendatakse iseseisvat muusikalist mõtlemist ja loovust. Jätkuvalt süvendatakse muusikalist kirjaoskust. Muusika kuulamisel arendatakse muusikalist analüüsivõimet ja võrdlusoskust.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 4. KLASSILE

Tundide maht on 70 ainetundi aastas.

Õppesisu

Laulmine, pillimäng, liikumine, muusika kuulamine.

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

Ühe- ja paigutise kahehäälsusega laulude laulmine

Kaanonid

Hääle kõlavuse ja väljendusrikkuse arendamine, kõläuhtuse ja pehme tooni saavutamine vältides forsseerimist

Hääle individuaalsete omaduste (tämber, diapsoon) kujundamine

Harmooniataju arendamine kaanonite, kahehäälselate laulude ja harjutuste laulmisega

Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades

Laulab koolikooris õpetaja valikul ja või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust

Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule.

Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;

Laulab eakohaseid ühe- ja kahehäälselate laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega;

Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;

Laulab peast kooliastme ühislaule:

Eesti hümn (Fr. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann); "Mu isamaa armas" (saksa rhl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber); "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

PILLIMÄNG

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus).

Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;

Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga.

MUUSIKLINE LIIKUMINE

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises).

Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi.

OMALOOMING

Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades.

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;

Kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusikalises kirjaoskuses)

Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

Meetrum

4- osalise taktimõõdu tundmaõppimine kuulmise ja noodi järgi ning selle viipamine

Eeltakti tundmaõppimine ja määramine kuulmise ning noodi järgi

Vahelduva taktimõõdu tundmaõppimine

Mõiste fermaat ja selle kasutamine

RÜTM:

Uued rütmivormid

Rütmivormide kasutamine rütmiharjutustes ja kaasmängude loomisel õpitud lauludele

Pide tähenduse tundmaõppimine

Õpitud rütmivormidest koosnevate rütmiharjutuste, laulurütmi, laulu rütmisaate, rütmiimprovisatsioonide jne. koputamine, plaksutamine, mängimine rütmipillidel ja "kehapillil"

MELOODIA JA HELILAAD:

Helilaadilise mõtlemise arendamine

Duur-, moll- helirida ja kolmkõla ning terve- ja pooltoonide suhe

Viiulivõtme tähendus, kaviatuur ja oktaav

Absoluutsete helikõrguste tundmaõppimine

Tähtnimetuste c, d, e, f, g, a, h, c tundmaõppimine, nende asukoht noodijoonestikul ja klaviatuuril

Dünaamikamärgid mp, mf

MUUSIKA KUULAMINE:

Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust.

Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat.

Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);

Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Kuulab ning võrdleb vokaalmuusikat: hääleliike (sopran, metsosopran, alt, tenor, bariton, bass), kooriliike (laste-, poiste-, mees-, nais-, segakoor); koore ja dirigente kodukohas; tuntumaid Eesti koore; teab Eesti laulupidude traditsiooni .

Muusikalise analüüsivõime arendamine

Seoste loomine ja leidmine muusika, ilukirjanduse, kunsti ja tänapäevaga

2- ja 3- osaline muusikaline vorm õpitud lauludes

Hääleliigid: sopran, mezzo-sopran, alt, tenor, bariton, bass ja eesti tuntumad lauljad

Pillide tutvustamine: löök-, klahv-, keel- ja puhkpillid

Eesti ja kodukoha rahvalaulud, -pillid, -tantsud, -orkestrid

Euroopa rahvaste muusika tutvustamine

Tutvumine teostege P.Tsaikovski "Pähkclipureja" ja S. Prokofjev "Petja ja hunt"

Õpitulemused

4. klassi lõpetaja

- laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- oskab peast järgmisi laule: Eesti hümn (Fr. Pacius), Sepapoisid (kaanon), kolm regilaulu, Karvast sõpra oodates (H. Hindpere), Tihane (Ungari rahvaviis), Igäühel oma pill (eesti rahvaviis),Lauluga (H.Hinpere);
- oskab õpetaja valitud laule ka peast laulda.;
- tunneb kuulmise ning noodi järgi tatkimõõte 2/4, 3/4, 4/4 ning oskab lahendada rütmülesandeid;
- oskab laulda noodist astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- tutvub klaviatuuriga, viiulivõtmega ja helikõrguste absoluutväärtustega;
- õpib seoses lauludega tundma duur ja moll helilaadi;
- tunneb kahe ja kolmeosalist lihtvormi;
- tunneb hääle- ja kooriliike, oskab neid eristada ja iseloomustada;
- teab muusikainstrumente : klahv- ,keel- ,puhk- ja löökpille;
- tunneb helipikkusi ja rütmivorme: ta, ti-ti, ta(i)-ri, t-iri-ti-ri, ti-ri-ti, ti-ti-ri, ta-i-ti;
- ta-a, ta-a-a, ta-a-a-a, 1/8 noot ja pausid - ühelöögiline, kahelöögiline, kaheksandik.

Kasutatav õppekirjandus ja –vahendid

A. Sepp, H.-M. Järv. Muusikaõpetus IV klassile.

A. Sepp, H.-M.. Järv.Muusikaõpetuse töövihik IV klassile.

Muusikainstrumentid - klaver, süntesaator, rütmipillid-triangel, kõlapulgad, kõlakarp, plaatpillid

Näitvahendid : tabelid - klaviatuur, rütmitabelid

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks

Tehnilised vahendid – laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid

Muusika-alased teatmeteosed, heliloojate biograafilised teosed

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot

Ainetevaheline lõiming

inimeseõpetus – perekond, inimestevahelised suhted, sünnimaa.

Loodusõpetus – laulud, liikumismängud, kuulamispalad, mis on seotud aastaaegadega; laulud lilledest, loomadest, lindudest, ilmastikunähtustest jms

Kunstiõpetus - ajastud, stiilid.

Emakeel - kõneoskus, eneseväljendus, sõnavara laiendamine.

Võõrkeeled - võõrkeelesed laulud ja laulumängud (inglise, saksa, vene)

Matemaatika - helivältsed, taktimõõdud

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 5. KLASSILE

Tundide maht on 35 ainetundi aastas.

Õppesisu

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades

Laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust

Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislauke.

Laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;

Laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega;

Rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;

Laulab peast kooliastme ühislauke:

Eesti hümn (Fr. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann); "Mu isamaa armas" (saksa rhvl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber); "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhvl);

Hääle kõlavuse, ilmekuse ja hääle individuaalsete omaduste arendamine;

artistlikkuse arendamine;

töö laulutekstiga

Oskab kuulata iseennast ja teisi koos musitseerides, mõistab oma panust ning toetab ja tunnustab kaaslasti.

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (laulmises).

Laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA□,

SO□, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;

Duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.

Seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2.

PILLIMÄNG

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus).

Kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;

Rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga,

Seostab helistikke ja toonika kolmkõlasid C-duur, a-moll pillimänguga.

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises).

Tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi;

Tantsib eesti laulu- ja ringmänge;

Väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt); Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra .

OMALOOMING

Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades.

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus).

Loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

Kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

Loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;

Kasutab muusika karakteri ja meeoleolu väljendamiseks loovliikumist.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

Mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

Noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

meetrum ja rütm;

rütmide murrulised nimetused;

taktimõõdud $2/4$, $3/4$ ja $4/4$;

taktimõõtude $3/8$ ja $6/8$ tutvustamine;

rütmiharjutused,- saated ja –improvisatsioonid.

MELOODIA JA HELILAAD:

duur-ja moll-helilaad; kolmkõlad; tervete ja pooltoonide suhe;

klaviatuur ja tähtnimed;

helistikud (C-a, G-e, F-d);

kõrgendus-, madaldus-ja tühistusmärk; juhuslik märk;

harmoniline moll.

MUUSIKALISED TEADMISED:

muusika esitajad, lauljad, heliloojad, muusikud, vastavalt programmile ja lauludele;

erinevate maade rahvamuusika: eesti, läti, leedu, soome, rootsi, norra;

hääle –ja kooriliigid;

orkestri tutvustamine.

MUUSIKA KUULAMINE:

Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust

Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat

Muusikaline analüüsivõime, võrdlusoskuse arendamine.

Kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);

Iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

Teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Kuulab ning eristab instrumentaalmuusikat: pillirühmi (klahv-, keel-, puhk- ja löökpillid) ja sümfooniaorkestrit

Tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;

On tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;

Kooriliigid: mudilas-, poiste-, laste-, mees-, nais- ja segakoor. Kammerkoor.

Eesti tuntumad lauljad, koorid, dirigendid.

Eesti tuntumad rahvalaulud, rahvalaulikud, tuntumad rahvapillid, orkestrid ja ansamblid.

Õpitulemused

5. klassi lõpetaja

- laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- oskab õpetaja valitud laule ka peast laulda;
- tunneb kuulmise ning noodi järgi taktimõõte $2/4$, $3/4$, $4/4$ ning oskab lahendada rütmiülesandeid;
- oskab laulda noodist astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- teab taktimõõte $3/8$ ja $6/8$;
- tunneb helistikke C-a, G-e, F-d; teab kõrgendus- ja madaldusmärgi tähendust;

- teab tempo ja dünaamikamärke: p, pp, f, ff, ritenuto;
- eristab Eesti regivärsilist ja uuemat rahvalaulu, teab eesti rahvatantse ja pille;
- tunneb läti, leedu, vene, rootsi, soome ja norra rahvamuusikat;
- tunneb helipikkusi ja rütmivorme : ta, ti-ti, ta-i-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ri-ti,ti-ti-ri,ta-i-ti;
- ta-a, ta-a-a, ta-a-a-a ja pausid - ühelöögiline, kahelöögiline.

Kasutatav õppekirjandus ja –vahendid

A. Sepp, H.-M. Järv. Muusikaõpetus V klassile

A. Sepp, H.-M. Järv. Muusikaõpetuse töövihik V klassile

Muusikainstrumentid – klaver, süntesaator, rütmipillid: triangel, kõlapulgad, kõlakarp, plaatpillid

Näitvahendid: tabelid - klaviatuur, rütmitabelid

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks

Tehnilised vahendid – laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid.

Muusika-alased teatmeteosed, heliloojate biograafilised teosed

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot

Ainetevaheline lõiming

Matemaatika – rütmide ja pauside murrulised nimetused; taktimõõt murruna

Emakeel – töö laulutekstiga; teksti analüüsimine (algriim, lõppriim)

Kunstiõpetus – muusika joonistamine (“Peer Gynt”), ajastud, stiilid

Inimeseõpetus – perekond, inimestevahelised suhted, sünnimaa.

Loodusõpetus – laulud, liikumismängud, kuulamispalad, mis on seotud

aastaaegadega, laulud lilledest, loomadest, lindudest, ilmastikunähtustest jne

Ajalugu - kultuuri ja arengulugu käsitleda koos ajastu tähtsamate sündmustega.

Võõrkeeled - võõrkeelesed laulud ja laulumängud (inglise, saksa, vene)

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 6.KLASSILE

Tundide maht on 35 ainetundi aastas.

Õppesisu

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine.

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni ja puhta intonatsiooniga ning väljendusrikkalt; on teadlik häälehoiu vajadusest;

laulab eakohaseid ühe- ja kahehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule a cappella ja saatega;

rakendab muusikalisi teadmisi ning arvestab muusika väljendusvahendeid üksi ja rühmas lauldes;

laulab peast kooliastme ühislauke:

Eesti hümn (Fr. Pacius), "Kui Kungla rahvas" (K. A. Hermann); "Mu isamaa armas" (saksa rhl), "Eesti lipp" (E. Võrk), "Püha öö" (F. Gruber); "Kas tunned maad" (J. Berad), "Meil aiaäärne tänavas" (eesti rhl);

Laulab ühe- või kahehäälselt klassis oma hääle omapära arvestades

Laulab koolikooris õpetaja valikul ja/või erinevates vokaal-instrumentaalkoosseisudes tunnis ning tunnivälises tegevuses; mõistab laulupeo traditsiooni ja tähendust

laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA□,
SO□, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;

duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega.
seostab relatiivseid helikõrgusi (astmeid) absoluutsete helikõrgustega g–G2;
kõläühtluse ja pehme tooni saavutamine vältides forsseerimist;
laulude ilmekas ettekanne;
harmoniataju arendamine;
hääli ja hääleseade; hääleliigid.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

meetrum, rütm;
instrumentaalsete kaasmängude loomine lauludele nii keha-kui rütmipillidel.

MELOODIA JA HELILAAD:

duur- ja moll-helilaad, õpitud helistike kinnistamine;
heli kõrgust muutvad märgid;
paralleelsed helistikud.

MUUSIKALISED TEADMISED:

muusikud, lauljad, heliloojad vastavalt programmile ja õpitavatele lauludele;
erinevate maade muusika: suurbritannia, iiri, taani, austria, saksa, poola, ungari;
tempo;
dünaamika;
vorm muusikas.

MUUSIKA KUULAMINE:

Kirjeldab ning põhjendab suunavate küsimuste ja omandatud muusika oskussõnade abil kuulatavat muusikat; mõistab autorsuse tähendust.

Eristab kuuldeliselt vokaal- ja instrumentaalmuusikat.

kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendeid: meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit ja vormi; (kahe- ja kolmeosaline lihtvorm);

iseloomustab kuulatavat muusikapala ning põhjendab oma arvamust, kasutades muusika oskussõnavara;

teadvustab muusikateoste autorikaitse vajalikkust ning on tutvunud sellega kaasnevate õiguste ja kohustustega.

Leiab iseloomulikke jooni eesti ja teiste maade rahvamuusikas.

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (muusika kuulamisel).

tunneb ja eristab eesti rahvamuusikat: rahvalaulu, -pille, -tantse; oskab nimetada eesti rahvamuusika suursündmusi;

on tutvunud (valikuliselt) Soome, Vene, Läti, Leedu, Rootsi, Norra, Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari või Saksa muusikatraditsioonidega ja suhtub neisse lugupidavalt;

erinevate maade muusika eristamine;

oma arvamuse põhjendamine;

konkreetse teose puhul teemade ära tundmine;

fantaasia arendamine.

PILLIMÄNG

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (pillimängus).

kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;

rakendab musitseerides 6-keelse väikekandle või plokkflöödi mänguvõtteid; seostab absoluutseid helikõrgusi pillimänguga, seostab helistikke G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll pillimänguga.

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (liikumises) tunnetab ja väljendab liikumises meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat ning vormi; väljendab liikumise kaudu eri maade rahvamuusikale (sh rahvatantsudele) iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Suurbritannia, Iiri, Poola, Austria, Ungari, Saksa.

OMALOOMING

Julgeb esitada ideid ja rakendab võimetekohaselt oma loovust nii sõnaliselt kui ka erinevates muusikalistes eneseväljendustes, sh infotehnoloogia võimalusi kasutades.

Kasutab üksinda ning koos musitseerides muusikalisi oskusi ja teadmisi (omaloomingus). loob rütmilis-meloodilisi improvisatsioone, kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;

kasutab improvisatsioonides astmemudeleid;

loob tekste: regivärsse, lihtsamaid laulusõnu jne;

kasutab muusika karakteri ja meeoleu väljendamiseks loovliikumist.

Õpitulemused

6. klassi lõpetaja:

- oskab peast järgmisi laule: Eesti hümn (Fr. Pacius), Eesti lipp (E. Võrk), Jaan läeb jaanitulele (eesti rahvalaul), Kas tunned maad (H.Berat), Ärkamise aeg (R.Eespere), Noodtähestik (W.A. Mozart), Kungla rahvas (K. A. Hermann), Mu isamaa armas (rahvalik laul), Oh ,sa õnnistav (koraal, sitsiilia rahvalaul), Püha öö (F. X. Gruber), Sepapoisid (kaanon), kolm regilaulu;
- laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- oskab õpetaja valitud laule ka peast laulda;
- tunneb kuulmise ning noodi järgi tatkimõõte 2/4, 3/4, 4/4 ning oskab lahendada rütmiülesandeid;
- tunneb helipikkusi ja rütmivorme : ta, ti-ti, ta-i-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ri-ti,ti-ti-ri,ta-i-ti, ta-a, ta-a-a, ta-a-a-a ja pausid;
- oskab laulda noodist astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- tunneb noote viiulivõtmes, oskab neid leida noodijoonestikul ning klaviatuuril;
- teab taktimõõte 3/8 ja 6/8;
- tunneb helistikke C-a, G-e, F-d; teab kõrgendus- ja madaldusmärgi tähendust;
- teab dieesi, bemolli ja bekaari tähendust;
- õpib seoses lauludega tundma harmoonilist ja meloodilist moll-helilaadi;
- teab tempo ja dünaamikamärke: largo , adagio, andante, moderato,allegretto,allegro, presto, prestissimo, accelerando, ritenuto;
- tunneb 2- ja 3-osalist lihtvormi;
- eristab Eesti regivärsilist ja uuemat rahvalaulu, teab eesti rahvatantse ja pille;
- tunneb hääle- ja kooriliike, oskab neid eristada ja iseloomustada;
- tunneb Euroopa rahvaste rahvamuusikat.

Kasutatav õppekirjandus ja -vahendid

A. Sepp, H.-M. Järv. Muusikaõpetus VI klassile

A. Sepp, H.-M. Järv. Muusikaõpetuse töövihik VI klassile

Muusikainstrumentid - klaver, süntesaator, plaatpillid, rütmipillid: triangel, kõlapulgad, kõlakarp

Näitvahendid : tabelid - klaviatuur, rütmitabelid

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks

Tehnilised vahendid - laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid.

Muusikaalased teatmeteosed, heliloojate biograafilised teosed

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot

Ainetevaheline lõiming

Loodusõpetus – laulud, liikumismängud, kuulamispalad, mis on seotud aastaegadega; laulud lilledest, loomadest, lindudest, ilmastikunähtustest jne.

Ajalugu - kultuuri ja arengulugu käsitleda koos ajastu tähtsamate sündmustega.

Geograafia - riikide asukohad kaardil.

Kunstiõpetus - ajastud, stiilid.

Emakeel - kõneoskus, eneseväljendus, sõnavara laiendamine.

Võõrkeeled - võõrkeelesed laulud ja laulumängud (inglise, saksa, vene)

Matemaatika - helivältsused, taktimõõdud

Emakeel – töö laulutekstiga

Inglise ja vene keel – laulud koolis õpitavates võõrkeeltes

Matemaatika – löökide arvutamine ühes minutis (tempo)

Kehaline kasvatus– erinevate rahvaste tantsud

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 7.-9. KLASSILE

EESMÄRGID

- õpetada hindama muusikat kui kultuuriväärtust;
- kujundada terviklik pilt kultuuri arengust;
- õpetada orienteeruma eri ajastute muusikastiilides,- zanrides ja vormides;
- rakendada põhikoolis omandatud teadmisi ja oskusi muusika kuulamisel ja laulude õppimisel;
- rikastada tundeelu muusikaelamuste kaudu;
- külastada kontserte ja neid arvustada;
- õigete laulmisharjumuste õpetamine.

ÕPPETEGEVUS

Põhikooli lõpuklassides on tähelepanu keskpunktis iseseisva muusikalise mõtlemise süvendamine ja väärtushinnangute kujundamine. Õpiülesannete lahendamiseks sobivad individuaalne ning rühmatöö, aga ka projektide koostamine ja läbiviimine. Hindamisel on olulisel kohal omandatud muusikateadmiste ja -oskuste loov ning praktiline rakendamisoskus. Muusikaliselt võimekad õpilased kaasatakse koolikooridesse. Jätkatakse tööd vokaal- ja instrumentaalansamblite ning solistidega, võimaluse korral ka orkestritega.

Laulmisel pööratakse tähelepanu hääle individuaalsete omaduste arendamisele. Häälemurde iga arvestavalt rakendatakse võimetekohast mitmehäälsust. Pillimängus rakendatakse rütmilis-meloodilisi improvisatsioone ning innustatakse õpilasi looma iseseisvaid muusikalisi

kompositsioone. Praktilise muusikalise tegevuse kaudu omandatakse uusi teadmisi muusikalises kirjaoskuses. Muusikalises liikumistegevuses lähtutakse eale omasest liikumis- ja tantsuhuvist. Täpsemalt mitmekesisusest lähtuvalt arendatakse muusika teadliku kuulamise oskust. Muusikaloos tutvutakse maailma rahvaste muusikaga.

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 7. KLASSILE

Tundide maht on 35 ainetundi aastas.

Õppesisu

mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pauside tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes:

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine;

Oskab kuulata iseennast ja kaaslast ning hindab enda ja teiste panust koos muusitseerides; suhtub kohusetundlikult endale võetud ülesannetesse;

kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;

valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

Laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või muusitseerib erinevates vokaal- instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust

Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule.

Rakendab üksi ja rühmas muusitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loominguide ideid (laulmisel);

laulmine ja hääle hoidmine häälemurde perioodil;

häälekujunduslike põhimõtete rakendamine laulmisel;

harmooniataju arendamine mitmehäälsel laulude ja harjutustega.

laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;

laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälsel laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

laulab peast kooliastme ühislaule:

„Eesti hümn“ (F.Pacius), "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort), "Oma laulu ei leia ma üles"

(V. Ojakäär), "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A.

Mattiisen), "Saaremaa valss" (R. Valgre), "Kalevite kants" (P. Veebel),

"Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), "Me pole enam väikesed" (A. Oit).

laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA□, SO□, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide,

rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;

mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid melodiat õppides

absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²);

duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

noodivältused, rütmifiguurid ja pausid:

mõistab allolevate helivältuste, rütmifiguuride ja pausi tähendust ning kasutab neid muusikalistes tegevustes;

alla breve taktimõõd;

taktimõõdude 2/4; 3/4; 4/4; 3/8; 6/8 kinnistamine;

sünkoobi ja triooli tundmaõppimine;

rütmiimprovisatsioonid ja kaasmängud.

MELOODIA JA HELILAAD:

helistike D-h ja B-g tundmaõppimine

akordi mõiste; helilaadi põhifunktsioonide T-S-D tutvustamine;

intervallid;

bassivõtme tähendus; nootide tundmaõppimine bassivõtmes nii noodijoonestikul kui ka klaviatuuril.

MUUSIKALISED TEADMISED:

muusika esitajad, lauljad, heliloojad ja muusikud vastavalt programmile ja õpitavatele lauludele;

instrumentide tutvustamine rühmade kaupa;

pillikoosseisud;

orkestriliigid;

erinevate rahvaste muusika: itaalia, hispaania, prantsusmaa; põhja-, lõuna-, ladina –ameerika.

MUUSIKA KUULAMINE:

Väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult

Väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes

Teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;

eristab kõla ja kuju järgi:

Keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;

Puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet,

metsasarv, tromboon, tuuba; *Löökpillid:* kindla helikõrgusega timpan, ksilofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;

Klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;

Elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; *eristab kõla järgi pillikoosseise:

Orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);

Ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);

eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).

on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;

tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi;

muusikaline analüüsivõime, võrdlusoskuse arendamine, suuremat tähelepanu pöörata rütmile muusikas.

Sümfooniaorkestri pillid, pillirühmad.

Muusikainstrumentide tundmaõppimine.

Eesti ja maailma tuntuimad orkestrid, dirigendid, interpreetid.

Maailma rahvaste muusika.

PILLIMÄNG

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus);

kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;
rakendab musitseerides kitarri lihtsamaid akordmänguvõtteid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt;

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises);

tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaade.

OMALOOMING

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus);
loob improvisatsioone keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
väljendab muusika karakterit ja meeleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades;

Õpitulemused

7. klassi lõpetaja:

- oskab peast järgmisi laule: Eesti hümn (Fr. Pacius), Mu isamaa on minu arm(G. Ernesaks), Põhjamaa (Ü. Vinter), Viva la musica (kaanon) , rahvalaul;
- 7. klassi lõpetaja laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- oskab õpetaja valitud laule ka peast laulda;
- tunneb kuulmise ning noodi järgi tatkimõõte 2/4, 3/4, 4/4, C ning oskab lahendada rütmiülesandeid;
- teab taktimõõte 3/8 ja 6/8;
- tunneb helipikkusi ja rütmivorme: ta, ti, ti-ti, ta-i-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ri-ti,ti-ti-ri,ta-i-ti, ta-a, ta-a-a, ta-a-a-a ja pausid;
- oskab laulda noodist astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- tunneb noote viiulivõtmes, oskab neid leida noodijoonestikul ning klaviatuuril;
- tunneb helistikke C-a, G-e, F-d, D-h, B-g;
- tassivõti,
- teab mõistete intervall , akord , periood tähendust;
- teab tempo-, artikulatsiooni- ja dünaamikamärke: largo , adagio, andante, moderato, allegretto, allegro, presto, prestissimo, accelerando, ritenuto, legato, cresc., dim;

- teab muusikavorme – AB , ABA , ABC;
- tunneb muusikažanre ballet , kontsert , süit ; muusikavormi rondo;
- tunneb maailmarahvaste muusikat;
- teab puhkpille, keelpille , klahvpille ja löökpille;
- tunneb hääle- ja kooriliike ning oskab neid eristada;
- teab Eesti tuntumaid koori- ja orkestridirigente, interpreete ja muusikakollektiive.

Kasutatav õppekirjandus ja –vahendid

E. Karp, I. Garšnek, J. Ojakäär. Laulik VII-VIII klass

Muusikainstrumentid - klaver, süntesaator, plaatpillid, rütmipillid: triangel, kõlakarp, kõlapulgad, maraka

Näitvahendid : tabelid - klaviatuur, rütmitabelid, kultuurilooline ajalooline ajatabel

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulasmiseks

Tehnilised vahendid – laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid

Muusika-alased teatmeteosed, heliloojate biograafilised teosed

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot

Ainetevaheline lõiming

Inimeseõpetus – häälemurre; hääle hoidmine ja kasutamine häälemurde perioodil

Matemaatika – taktimõõdud murdudena

Eesti keel ja kirjandus – muusika analüüsimine

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 8. KLASSILE

Tundide maht on 35 ainetundi aastas.

Õppesisu

Oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides; suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;

kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegvustes;

valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine;

LAULMINE JA HÄÄLE HOIDMINE:

Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

Laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-

instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust

Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel);

laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;

laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehäälseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;

osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;

laulab peast kooliastme ühislaule:

„Eesti hümn“ (F.Pacius), "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort), "Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär), "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen), "Saaremaa valss" (R. Valgre), "Kalevite kants" (P. Veebel), "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), "Me pole enam väikesed" (A. Oit).

väljendusriikas laulmine ja kõlaühtlus;

hääle individuaalsete omaduste väljaarendamine;

häälekujunduslike põhiteadmiste rakendamine laulmisel.

laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA□, SO□, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide,

rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;

mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides

absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega (g-G²);

duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;

noodivältused, rütmifiguurid ja pausid;

õpitud rütmide kordamine ja nende kasutamine rütmiimprovisatsioonides;

sünkoobi ja triooli kasutamine rütmiharjutustes;

taktimõõdu 9/8 tutvustamine.

MELOODIA JA HELILAAD:

helistike A-cis; Es-s ning nende kolmkõlade tundmaõppimine;

võtmemärkide järgi helistiku tuvastamine;

pentatoonika tutvustamine.

MUUSIKALISED TEADMISED:

muusika esitajad, heliloojad ja muusikud vastavalt programmile ja õpitavatele lauludele;

muusikavormid: sümfoonia, ooper, operett, muusikal, ballett;

tutvumine kinokunsti ja filmimuusikaga;

popmuusika areng erinevate aastakümnete ja stiilide kaupa;

sünteesmuusika.

MUUSIKA KUULAMINE:

Väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult

Väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes

Teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi.

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid;

kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendid (meloodiat, rütmi, tempot,

dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsioon- ja rondovormi);

arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult;

eesti tuntud interpretide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;

eristab kõla ja kuju järgi:

Keelpillid: poogenpillid viiul, viola e altviul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;

Puhkpillid: puupuhkpillid flööt, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet,

metsasarv, tromboon, tuuba; *Löökpillid:* kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;

Klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;

Elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; *eristab kõla järgi pillikoosseise:
Orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
Ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).
muusikavormide (sümfoonia, ooper, operett, muusikal, ballett, rock) teadlik kuulamine ja nende erinevate numbrite eristamine;
fantaasia ja analüüsivõime arendamine.
on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.

PILLIMÄNG

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus);
kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;
rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt;

MUUSIKALINE LIIKUMINE

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (liikumises);
tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaade.

OMALOOMING

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus);
loob improviseerimise keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades;

Õpitulemused

8. klassi lõpetaja:

- oskab peast järgmisi laule: Eesti hümn (Fr. Pacius), Kaunimad laulud (F. Saebelmann), Kalevite kants (P. Veebel), üks rahvalaul;
- laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- oskab õpetaja valitud laule ka peast laulda;
- tunneb kuulmise ning noodi järgi taktimõõte 2/4, 3/4, 4/4, C ning oskab lahendada rütmiülesandeid.
- teab taktimõõte 3/8 ja 6/8.

- tunneb helipikkusi ja rütmivorme : ta, ti-ti, ta-i-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ri-ti,ti-ti-ri,ta-i-ti, taa,
- ta-a-a, ta-a-a-a ja pausid.
- oskab laulda noodist astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi.
- tunneb noote viiuli- ja bassivõtmes, oskab neid leida noodijoonestikul ning klaviatuuril.
- tunneb helistikke C-a, G-e, F-d, D-h, B-g.
- teab mõistete *intervall* , *akord* ,*modulatsioon* tähendust..
- teab tempo- ja dünaamikamärke: *largo* , *adagio*, *andante*, *moderato*, *allegretto*, *allegro*, *presto*, *prestissimo*, *accelerando*, *ritenuto*, *legato*, *cresc.*, *dim.*
- tunneb muusikažanre *ballet* , *kontsert* , *ooper*, *oprett*, *muusikal*..
- on tutvunud rock-muusikaga.

Kasutatav õppekirjandus ja -vahendid

E. Karp, I. Garšnek, J. Ojakäär. Laulik VII-VIII klass

Muusikainstrumendid - klaver, süntesaator, plaatpillid, rütmipillid: triangel, kõlapulgad, kõlakarp

Näitvahendid : tabelid - klaviatuur, rütmitabelid, kultuurilooline ajalooline ajatabel

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks

Tehnilised vahendid – laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid

Muusika-alased teatmeteosed, heliloojate biograafilised teosed

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot

Ainetevaheline lõiming

Matemaatika – taktimõõdu 9/8 tutvustamine

Emakeel ja kirjandus – kinokunsti ajalugu; muusikateoste kirjanduslikud alused

Ajalugu – popmuusika käsitlemisel erinevate aastakümnete kaupa

Kokkuleppel klassijuhataga – klassi ühine kontserdikülastus (ooper, operett, ballett, muusikal)

Eesti keel, kirjandus, matemaatika, ühiskonnaõpetus (9.kl), bioloogia, geograafia, füüsika, kunst, kehaline kasvatus, võõrkeeled , ajalugu, arvutiõpetus, käsitöö (rahvaste kultuuripärand, teiste rahvaste etnograafia inspiratsiooni allikana).

MUUSIKAÕPETUSE AINEKAVA 9. KLASSILE

Tundide maht on 35 ainetundi aastas.

Õppesisu

Oskab kuulata iseennast ja kaaslasi ning hindab enda ja teiste panust koos musitseerides;

suhtub kohustetundlikult endale võetud ülesannetesse;

kasutab infotehnoloogia vahendeid muusikalistes tegevustes;

valdab ülevaadet muusikaga seotud elukutsest ja võimalustest muusikat õppida.

Laulmine, pillimäng, liikumine, omalooming, muusika kuulamine;

LAULMINE JA HÄÄLE ARENDAMINE:

Laulab ühe- või mitmehäälselt rühmas olenevalt oma hääle omapärast;

Laulab koolikooris õpetaja soovitusel ja/või musitseerib erinevates vokaal-

instrumentaalkoosseisudes; mõistab ja väärtustab laulupeo sotsiaal-poliitilist olemust ning muusikahariduslikku tähendust

Oskab laulda eesti rahvalaulu (sh regilaulu) ning peast oma kooliastme ühislaule

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (laulmisel);
laulab oma hääle omapära arvestades loomuliku kehahoiu, hingamise, selge diktsiooni, puhta intonatsiooniga ja väljendusrikkalt ning arvestab esitatava muusikapala stiili; järgib häälehoiu häälemurdeperioodil;
laulab ea- ja teemakohaseid ühe-, kahe- ning paiguti kolmehääelseid laule ja kaanoneid ning eesti ja teiste rahvaste laule;
osaleb laulurepertuaari valimisel ja põhjendab oma seisukohti;
laulab peast kooliastme ühislaule:

„Eesti hümn“ (F.Pacius), "Jää vabaks, Eesti meri" (V. Oksvort), "Oma laulu ei leia ma üles" (V. Ojakäär), "Laul Põhjamaast" (Ü. Vinter), "Eestlane olen ja eestlaseks jään" (A. Mattiisen), "Saaremaa valss" (R. Valgre), "Kalevite kants" (P. Veebel), "Mu isamaa on minu arm" (G. Ernesaks), "Me pole enam väikesed" (A. Oit).
häälekujunduslike põhiteadmiste rakendamine laulmisel;

laulab noodist astmetel SO, MI, RA, JO, RA□, SO□, JO¹, LE, NA, DI, käemärkide, rütmistatud astmenoodi järgi ja noodijoonestikul erinevates kõrguspositsioonides;
mõistab relatiivsete helikõrguste (astmete) vajalikkust noodist lauldes ning kasutab neid meloodiat õppides

absoluutsete helikõrguste seostamine relatiivsete helikõrgustega ($g-G^2$);
duur- ja moll helilaad ning duur- ja moll kolmkõla seoses lauludega;
selge diktsiooni saavutamine;

oskus laulda solistina ja ansamblis.

MUUSIKALINE KIRJAOSKUS:

meetrum, rütm;

alla breve taktimõõt, vahelduv taktimõõt.

MELOODIA JA HELILAAD:

kuni 3-võtmemärgiga helistikud;

helistike ja toonika kolmkõlade laulmine;

akordi mõiste, helilaadi põhifunktsioonid;

MUUSIKALISED TEADMISED:

muusikud, lauljad ja heliloojad vastavalt programmile ja õpitavatele lauludele;

muusikalise lauseehituse tundmaõppimine (motiiv, fraas, lause, periood)

vormid muusikas: rondo, sonaat, sonaat-allegro, kaanon, ABA, fuuga

zanrid muusikas: missa, oratoorium, kantaat, prelüüd ja fuuga, süit, avamäng

MUUSIKA KUULAMINE:

Väljendab oma arvamust kuulnud muusikast ning põhjendab ja analüüsib seda muusika oskussõnavara kasutades suuliselt ja kirjalikult

Väärtustab heatasemelist muusikat elavas ja salvestatud ettekandes

Teab autoriõigusi ja sellega kaasnevaid õigusi ja kohustusi

õpitavate zanride ja vormide kuulamine ning nende äratundmine;

kuulab ja eristab muusikapalades muusika väljendusvahendid (meloodiat, rütmi, tempot, dünaamikat, tämbrit) ning muusikateose ülesehitust (2- ja 3-osalist lihtvormi, variatsiooni- ja rondovormi);

arutleb muusika üle ja analüüsib seda oskussõnavara kasutades; võtab kuulda ja arvestab teiste arvamust ning põhjendab enda oma nii suuliselt kui ka kirjalikult;
eesti tuntud interpreetide, dirigentide, ansamblite, orkestrite ja muusika suursündmuste tundmine;

tutvumine jazz-muusikaga;

eesti pop-muusika areng alates viiekümnendatest aastatest.

eristab kõla ja kuju järgi:

Keelpillid: poogenpillid viiul, vioola e altviiul, tšello, kontrabass, näppepillid harf, kitarr;
Puhkpillid: puupuhkpillid flööti, klarnet, saksofon, oboe, fagott; vaskpuhkpillid: trompet, metsasarv, tromboon, tuuba; *Löökpillid*: kindla helikõrgusega timpan, ksülofon; ebamäärase helikõrgusega (rütmipillid) suur trumm, väike trumm, taldrikud jt;
Klahvpillid: klaver, klavessiin, orel, akordion;
Elektrofonid: süntesaator, elektriklaver; *eristab kõla järgi pillikoosseise:
Orkestrid: (sümfoonia, puhkpilli-, keelpilli-, rahvapilliorkester);
Ansamblid: (keelpillikvartett, pop- ja džässansambel);
eristab pop-, rokk-, džäss-, filmi- ja lavamuusikat (ooperi, opereti, muusikali ja balleti).
on tutvunud Eesti ning Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika või Idamaade muusikapärandiga ning suhtub sellesse lugupidavalt;
tunneb eesti pärimusmuusika tänapäevaseid tõlgendusi.

PILLIMÄNG

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (pillimängus);
kasutab keha-, rütmi- ja plaatpille, plokkflööti või 6-keelset väikekannelt kaasmängudes ja/või *ostinato*'des ning iseseisvates palades;
rakendab musitseerides kitarril lihtsamaid akordmänguvõtmeid ning lähtub absoluutsetest helikõrgustest (tähtnimedest) pillimängus;
helistike C-duur, a-moll; G-duur, e-moll ning F-duur ja d-moll seostamine pillimänguga; D-h repertuaarist lähtuvalt;

MUUSIKALINE LIIKUMINE

tunnetab ja rakendab liikudes muusika väljendusvahendeid;
väljendab liikumise kaudu erinevate maade rahvamuusikale iseloomulikke karaktereid: (valikuliselt) Prantsuse, Itaalia, Hispaania, Põhja- ja Ladina-Ameerika, Aafrika, Idamaade.

OMALOOMING

Rakendab üksi ja rühmas musitseerides teadmisi muusikast ning väljendab erinevates muusikalistes tegevustes oma loomingulisi ideid (omaloomingus);
loob improviseerimise keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
loob kindlas vormis rütmilis-meloodilisi kaasmänge ja/või *ostinato*'sid keha-, rütmi- ja plaatpillidel;
kasutab lihtsaid meloodiaid luues relatiivseid helikõrgusi (astmeid);
loob tekste: regivärsse, laulusõnu jne;
väljendab muusika karakterit ja meeoleolu ning enda loomingulisi ideid liikumise kaudu;
loominguliste ideede rakendamine arvutil olemasolevaid muusikaprogramme kasutades

Õpitulemused

Põhikooli lõpetaja:

- laulab vastavalt vokaalsetele võimetele vabalt ja emotsionaalselt;
- oskab kasutada häält häälemurdeperioodil;
- on omandanud ühislauluvara: Eesti hümn (Fr. Pacius), «Hoia, Jumal, Eestit» (J. Aavik), «Kaunimad laulud» (Fr. Saebelman), «Mu isamaa on minu arm» (G. Ernesaks), «Mu kodu» (U. Naissoo), «Põhjamaa» (Ü. Vinter), «Valged Jõulud» (I. Berlin), kaanonid «Dona nobis pacem», «Viva la musica» ja 3 eesti rahvalaulu õpetaja valikul;
- eristab lauludes ja kuulatud muusikas 2/4, 3/4, 4/4 taktimõõtu;
- tunneb kuulmise ja noodi järgi rütmivorme ning oskab neid kasutada rütmülesannete lahendamisel ja instrumentaalsete kaasmängude loomisel;

- oskab määrata kuulmise järgi laulu, muusikapala helilaadi;
- tunneb helistikke C-a, G-e, D-h, F-d, B-g;
- teab intervalli ja akordi mõistet;
- teab agoogikamärkide rit., accel., allegro, moderato, andante adagio, largo ning artikulatsioonimärkide staccato, legato tähendust, oskab neid kasutada musitseerimisel ja muusika iseloomustamisel;
- kasutab muusika analüüsimisel muusikatermineid;
- teab, eristab ja oskab iseloomustada hääle- ja kooriliike; teab kodukoha, eesti ja maailma tuntumaid lauljaid, kodukoha ja eesti tuntud koore ja dirigente;
- teab, eristab ja oskab iseloomustada keel-, puu-, vask-, löök- ja klahvpille;
- teab, eristab ja oskab iseloomustada sümfoonia-, puhkpilli-, keelpilli- ja džässorkestrit; teab kodukoha, eesti ja maailma tuntumaid orkestreid ja dirigente;
- eristab homofoonilist ja polüfoonilist muusikat;
- on tutvunud muusikavormide ja -žanritega: variatsioonid, rondo, fuuga sonaat-allegro, missa, prelüüd ja fuuga, sonaat, sümfoonia, kontsert, keelpillikvartett, süit, avamäng, kantaat, ooper, oratoorium, operett, muusikal, ballett;
- külastab kontserte ja muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ja oskusi muusika analüüsimisel.
- oskab peast järgmisi laule: Eesti hümn (Fr. Pacius), Dona nobis pacem (kaanon) , Hoi a Jumal Eestit (J. Aavik), Kaunimad laulud (Fr. Saebelmann), Kuku sa kägu (eesti rhl.), Mu isamaa on minu arm (G. Ernesaks), Põhjamaa (Ü. Vinter), Valged jõulud (I. Berlin), Mu kodu (U. Naissoo), Viva la musica ja kolm Eesti rahvalaulu õpetaja valikul;
- laulab kõlava tooniga, selge diktsiooniga ja ilmekalt;
- oskab õpetaja valitud laule ka peast laulda;
- tunneb kuulmise ning noodi järgi tatkimõõte 2/4, 3/4, 4/4, C ning oskab lahendada rütmülesandeid;
- teab taktimõõte 3/8 ja 6/8;
- tunneb helipikkusi ja rütmivorme: ta, ti, ti-ti, ta-i-ri, ti-ri-ti-ri, ti-ri-ti, ti-ti-ri, ta-i-ti, ta-a, ta-a-a, ta-a-a-a ja pausid;
- oskab laulda noodist astmenimedega lihtsaid laule ja harjutusi;
- tunneb noote viiuli- ja bassivõtmes, oskab neid leida noodijoonestikul ning klaviatuuril;
- tunneb helistikke C-a, G-e, F-d, D-h, B-g;
- teab mõistete *intervall* , *akord* , *modulatsioon* , *helilaad* , *helistik* tähendust;
- teab dünaamikamärke: pp, p, mp, mf, f, ff, dim., cresc.; tempo märke: largo, adagio, andante, moderato, allegretto, allegro, presto, prestissimo; agoogikamärke: accelerando, ritenuto, a tempo ning artikulatsioonimärke legato, staccato tähendust ning oskab neid kasutada musitseerimisel;
- tunneb muusikažanre *ballet* , *kontsert* , *ooper* , *operett* , *muusika* ;.
- on tutvunud rock- ja džässmuusikaga;
- külastab kontserte ja muusikalavastusi ning kasutab omandatud teadmisi ning oskusi muusika analüüsimisel;
- tunneb muusikavorme ja žanre: variatsioon, rondo, prelüüd ja fuuga, sonaat, sümfoonia, kontsert, keelpillikvartett , süit, avamäng, oratoorium, kantaat.

Kasutatav õppekirjandus ja -vahendid

E. Karp, I. Garšnek, J. Ojakäär. Laulik IX klass ja töövihik

Muusikainstrumendid - klaver, süntesaator, plaatpillid, rütmipillid - triangel, kõlakarp, kõlapulgad, marakad

Näitvahendid : tabelid - klaviatuur, rütmitabelid, relatiivheliastmik, kultuurilooline ajalooline ajatabel

Helikassetid, laserplaadid ainekavas muusikateoste kuulamiseks

Tehnilised vahendid - laserplaadimängija

Heliloojate ja muusikainstrumentide pildid.

Muusikaalased teatmeteosed, heliloojate biograafilised teosed

Muu inventar - noodijoonestikuga tahvel, rändnoot

Ainetevaheline lõiming

Inimeseõpetus – kóri ehitus, hääleseadeline töö; erinevate eluviiside mõjud häälele

Matemaatika – rütm, meetrum, taktimõõt

Ajalugu – tähtsamad sündmused seoses eesti popmuusika erinevate aastakümnete muusika käsitlemisega

Inglise keel – ingliskeelsed laulud

